

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДУ «ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ім. О.М. МАРЗЕСВА НАМН УКРАЇНИ»
ГО «УКРАЇНЬКА АСОЦІАЦІЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

**ЗБІРКА ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

Випуск 22

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я
ім. О. М. МАРЗЄЄВА НАМН УКРАЇНИ»
ГО «УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

(ВІСІМНАДЦЯТИ МАРЗЄЄВСЬКІ ЧИТАННЯ)

Збірка тез доповідей
науково–практичної конференції
з міжнародною участю

Випуск 22

20-21 жовтня 2022 р.

**м. Київ
2022**

ISBN 978-617-7201-88-4

**Актуальні питання громадського здоров'я
та екологічної безпеки України
(вісімнадцяті марзеєвські читання) :**

зб. тез доп. наук.–практ. конф. з міжнародною участю
(21-22 жовтня 2022 р.). гол. ред. акад. Сердюк А.М.
К.: ВЦ «Просвіта», 2022. Вип. 22. 480 с.

Редакційна колегія:

головний редактор — академік
НАМН України Сердюк А.М.

заступники головного редактора:
чл.-кор. НАМН України Полька Н.С.

доктор мед. наук, професор Турос О.І.

члени редколегії: канд. мед. наук Рудницька О.П.,

канд. мед. наук Коблянська А.В., н. с. Коркач В.С.

м. н. с. Мельченко Ю.В., пров. інж. Лейких С.В.

Збірка містить тези доповідей науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої вісімнадцятим марзеєвським читанням «Актуальні питання громадського здоров'я та екологічної безпеки України».

Конференція проходила 21-22 жовтня 2022 року у Києві.

Голова оргкомітету академік Національної академії медичних наук України Сердюк А.М.

© Автори тез — тексти,

© ДУ «ІГЗ ім.О.М. Марзеєва
НАМНУ» — упорядкування.

ISBN 978-617-7201-88-4

1.
СУЧАСНІ ПИТАННЯ
СИСТЕМИ
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

1.1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

ВПРОВАДЖЕННЯ КЛАСТЕРНОЇ СИСТЕМИ – НОВИЙ ІНФРАСТРУКТУРНИЙ ЕТАП РЕФОРМИ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

*Ляхова Н.О., Голованова І.А., Краснова О.І.,
Плужнікова Т.В., Белікова І.В.*

***Полтавський державний медичний університет,
м. Полтава***

На сучасному етапі розвитку системи охорони здоров'я якість медичної допомоги вважається основною цільовою функцією і водночас критерієм діяльності системи охорони здоров'я від нижньої її ланки – лікувально-профілактичного закладу, до верхньої – Міністерства охорони здоров'я України. Забезпечення якості при наданні медичної допомоги у більшості країн розглядається як основа національної політики в сфері охорони здоров'я. В багатьох країнах прийняті і діють програми забезпечення якості медичної допомоги.

ГІГІЄНІЧНА ОЦІНКА ВМІСТУ АРСЕНУ У ТІЛАХ БДЖІЛ ТА МЕДІ ЯК БІОІНДИКАТОР ЗАБРУДНЕНOSTІ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ПОКАЗНИК ЯКОСТІ ПРОДУКТІВ БДЖІЛЬНИЦТВА

Скірська Т. В., Благая А.В.

**Національний медичний університет
ім. О.О. Богомольця, м. Київ**

Актуальність. Земна кора є багатим природним джерелом арсену (миш'як). Він присутній у більш ніж 200 різних мінералах, найпоширеніший з яких називається арсенопірит. Миш'як використовується промислово як легуючий агент, а також при обробці скла, пігментів, текстилю, паперу, металевих клеїв, консервантів для деревини та боеприпасів. Миш'як також використовується в процесі дублення шкіри і, в обмеженій мірі, в пестицидах, кормових добавках і фармацевтичних препаратах (WHO, 2018). Особливої уваги заслуговують сполуки арсену, оскільки даний елемент є токсичним при дуже низьких концентраціях та має негативний вплив на здоров'я населення.

Одним із профілактичних підходів щодо запобігання його негативного впливу є моніторинг вмісту арсену у продуктах апікультири.

Мета роботи – визначити вміст арсену у тілах бджіл та меді, зібраному на різних ділянках.

Методи дослідження: методи – натурального гігієнічного експерименту, рентген-флуоресцентний аналіз (із застосуванням програми аналізу Elvax), статистичний метод. Ділянки відбору зразків: №1 (біля автодороги) – N 48°24 14.1732" E 26°36 29.9556", №2 (біля лісу)– N 48°32 04.758" E 26°55 19.3584", №3 (біля полів) – N 48°28 35.8176" E 26°49 20.946".

Матеріали дослідження: тіла бджіл; мед соняшниковий, гречаний та із різнотрав'я.

Результати. Вміст арсену у пробах (мг/кг) з урахуванням показника наочності (ПН) = (визначений вміст

арсену в меді або бджолах/0,5 (нормативне значення ДСТУ 4497:2005)*100) становив відповідно:

Ділянка № 1 : Бджоли – 0,4; мед з соняшника – 0,5; мед з гречки – 0,4; мед з різнотрав'я – 0,043. ПН: Бджоли – 80 %; мед гречаний – 80 %; мед соняшниковий – 100 %; мед з різнотрав'я – 8,6 %.

Ділянка № 2 : Бджоли – 0,1; мед з соняшника – 0,018; мед з гречки – 0,01; мед з різнотрав'я – 0,017. ПН: Бджоли – 20 %; мед гречаний – 1 %; мед соняшниковий – 3,6 %; мед з різнотрав'я – 3,4 %.

Ділянка № 3: Бджоли – 0,26; мед з соняшника – 0,039; мед з гречки – 0,03; мед з різнотрав'я – 0,032. ПН: Бджоли – 52 %; мед гречаний – 6 %; мед соняшниковий – 7,8 %; мед з різнотрав'я – 6,4 %.

Пасіка №1, яка розташовується біля автодороги, попередньо вважалася найбільш забрудненою. За результатами вмісту арсену зразки меду та бджіл з цієї пасіки виявились найбільші, що свідчить: мед та бджоли акумулюють важкі метали. Можна сказати, що рівень арсену у соняшниковому меді з цієї пасіки знаходиться на межі норми. На 2 місці за забрудненням виявилась пасіка біля полів № 3, найімовірніше через забрудненість добривами. І найбільш безпечною виявилась пасіка № 2 біля лісу.

Якщо підсумувати результати вмісту арсену у різних за походженням медах, то найвищі показники виявились у меді з соняшнику (37,1%), потім у меді з гречки (28,1 %) та найменше у меді з різнотрав'я (6,1 %).

Якщо порівнювати регіони, то за середнім арифметичним найбільш арсенвмісною ділянкою виявилась №1 ((біля дороги) – 67,15%), потім № 3 (18,05 %); і № 2 (7%).

Висновки. Порівнявши отримані дані з нормативними значеннями, можна дійти висновку, що жоден зразок тіла бджоли чи меду не перевищував норму, а отже свідчить про задовільний екологічний стан та придатність даного регіону до бджільництва.

На основі даних дослідження можна пропонувати апліндикацію як метод гігієнічної оцінки якості продуктів бджільництва та довікля, що забезпечить передумови для введення в Україні екологічно безпечного бджільництва.

АРОМАТИЧНІ ДІАМІНИ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОНТРОЛЮ В ПОЛІМЕРНИХ МАТЕРІАЛАХ, БІОМАТЕРІАЛАХ, ВИРОБАХ ТЕКСТИЛЬНОЇ І КОСМЕТИЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

*¹Зульфiгаров А.О., ²Зульфiгаров О.С.,
¹Костюченко Т.П., ¹Щуцька Т.О., ¹Курдiль Н.В.*

**¹ ДП «Науковий центр превентивної токсикології,
харчової та хімічної безпеки
ім. академіка Л.І. Медведя МОЗ України», м. Київ;
² Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
ім. Ігоря Сікорського», кафедра загальної
та неорганічної хімії, м. Київ**

Останнім часом полімерні матеріали, що передбачені для пакування популярної серед населення харчової продукції (чіпсів, печива, сухариків, соусів, майонезу, цукру та ін.), виробляють шляхом ламінування плівок за допомогою поліуретанових клеїв нового покоління, виготовлених на основі ізоціанатів. Безумовно, поширення та повсюдне впровадження ламінованої плівкової упаковки для харчової продукції є найбільш перспективним напрямком для дотримання максимальної безпеки продуктів за оптимальної ціни та мінімального негативного впливу на навколишнє середовище та здоров'я людини.

Однак, слід зазначити, що в Україні нерідко для ламінації плівок використовують дешеві клеї технічного призначення, що можуть бути вкрай небезпечними, якщо їх використовувати для виготовлення упаковки харчової продукції. Такі упаковки можуть бути джерелом забруднення продукції токсичними речовинами внаслідок міграції із клею ароматичних діамінів – продуктів гідролізу ізоціанатів. Тому, виходячи з вимог екологічної та харчової безпеки, питання визначення залишкового вмісту ароматичних діамінів у харчових продуктах, косметичних засобах та інших полімерних і біоматеріалах є вкрай актуальним. Питання контролю первинних ароматичних амінів широко